

DOI: 10.7596/taksad.v8i1.1923

Citation: Kahraman, H., Köybaşı Şemin, F., & Uğurlu, C. (2019). Okul Güvenliği: Türkiye’de Basına Yansıyanlar. *Journal of History Culture and Art Research*, 8(1), 392-408. doi:http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v8i1.1923

Okul Güvenliği: Türkiye’de Basına Yansıyanlar

School Security: Reflected to the Press in Turkey

Hilal Kahraman¹, Fatma Köybaşı Şemin², Celal Teyyar Uğurlu³

Abstract

The purpose of this study is to reveal school safety problems in Turkey reflected to the newspaper topics. In this study which is designed according to qualitative research method, document analysis technique is used. A total of 362 news related to school security problems with the keyword of “school” in the 2017-2018 academic year constitute the data of this study which is accessed from the search engines of Hürriyet and Sabah newspapers. In the analysis of the data, content analysis was performed to determine the dimensions of the events that reflect the news about school security problems. In the content analysis, in accordance with the sub-objectives of the research; Analyzes were made based on the topics related to physical, psycho-social and external threats which are reflections of school safety problems. As a result of the analysis in regard to the physical security of schools; four different categories were reached: building, transportation, hygiene factors and security related to infrastructure. Building category is divided into two sub-categories namely outdoor and indoor categories. Outdoor category involves structural problems of the buildings while the indoor category deals with the emergency situation. In the case of psycho-social security, the events in newspapers were collected in five different categories as violence, abuse, suicide, substance abuse and security events related to negligence. In the sub-dimension of psycho-social security, it is observed that most of the security incidents are seen in the category of violence and abuse in schools; It is interesting to note that in these categories, harming of others and sexual harassment are the most intense security incidents in schools. Finally, events related to external threats in the schools were collected in seven different categories as follows: school environment events, school environment structure and system, abuse, psychological attacks, terrorism, burglary and violence. It is possible to say that the school-related incidents as a result of the sale of drugs and unhealthy foods and the theft of schools' equipment are the most common external threats.

Keywords: School security, Physical security, Psycho-social security, Out-of-school threats.

¹ Arş. Gör. Dr. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Türkiye. E-mail: hilalyucelkahraman@gmail.com

² Arş. Gör. Dr. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye. E-mail: koybasi.fatma@gmail.com

³ Doç. Dr. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Türkiye. E-mail: celalteyyar@gmail.com

Öz

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de okul güvenliği sorunlarını gazete haberlerine yansıyan kısmıyla açığa çıkarmaktır. Nitel araştırma yöntemine göre desenlenen bu çalışmada, doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Hürriyet ve Sabah gazetelerinin internet ortamındaki arama motorlarından ulaşılan, 2017-2018 eğitim-öğretim yılındaki “okul” anahtar kavramıyla okul güvenliği sorunları ile ilgili yaşanmış olaylara ait 362 adet haber, bu çalışmanın verilerini oluşturmaktadır. Verilerin analizinde okul güvenliği sorunlarına ilişkin haberlere yansıyan olayların hangi boyutlarda yaşandığının belirlenmesi amacıyla içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi yapılırken araştırmanın alt amaçları doğrultusunda; okul güvenliği sorunlarının yansımaları olan fiziksel, psiko-sosyal ve dış tehditlerle ilgili başlıklarına dayalı olarak analizler yapılmış, bu başlıklar altında tema ve kategorilere ulaşılmış ve ulaşılan tema ve kategoriler sınıflandırılarak, frekansları gösteren şekillerle sunulmuştur. Yapılan analizler sonucunda okulların fiziksel güvenliğine ilişkin; *bina, ulaşım, hijyen etkenleri ve altyapı* ile ilgili güvenlik olayları olmak üzere dört farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategorilerden *bina* kategorisi altında öne çıkan dış mekân başlığı altında *binaların yapısal sorunları* ve iç mekân da ise *acil durumlar* kategorileri, önemli güvenlik olayları olarak karşımıza çıkmaktadır. Psiko-sosyal güvenliğe ilişkin olarak ise gazete haberlerinde yer alan olaylar; *şiddet, istismar, intihar, madde bağımlılığı* ve *ihmal* ile ilgili güvenlik olayları olmak üzere beş farklı kategoride toplanmıştır. Psiko-sosyal güvenlik alt boyutunda okullarda *şiddet* ve *istismar* kategorisinde güvenlik olaylarının en fazla yaşandığı görülürken; bu kategorilerde *kişiyeye zarar verme* ve *cinsel tacizin* okullarda en yoğun olarak yaşanan güvenlik olayları olması dikkat çekicidir. Son olarak okullarda dış tehditler ile ilgili yer alan olaylar, *okul çevresi olayları, okul çevresi yapı ve sitemi, istismar, psikolojik saldırılar, terör, hırsızlık* ve *şiddet* ile ilgili güvenlik olayları olmak üzere yedi farklı kategoride toplanmıştır. Bu kategorilerden *uyuşturucu madde* ve *sağlıksız gıdaların satışı* sonucunda yaşanan *okul çevresi olayları* ile okulların donanım ve araç gereçlerine yönelik yapılan *hırsızlık* olaylarının okullarda en sık yaşanan dış tehditler olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Okul güvenliği, Fiziksel güvenlik, Psiko-sosyal güvenlik, Okul dışı tehditler.

Giriş

Okullarda etkili bir eğitim ortamının sağlanması için öğretmen ve öğrencilerin her şeyden önce kendilerini huzurlu ve güvenli hissetmeleri gerekmektedir. Okullardaki huzurlu ortamın temel belirleyicisi ise güvenlidir. Bireylerin kendilerini güvende hissetmedikleri bir ortamda etkili eğitim-öğretimden söz edilemez. İnsan yaşamında fizyolojik ve psikolojik açıdan önemli bir yeri olan güvenlik kavramı, Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de temel fizyolojik ihtiyaçlardan sonra ikinci sırada yer alır. Bu nedenle güvenlik ihtiyacı karşılanmadığında, öğrenmenin gerçekleşmesi beklenemez.

Okullar suç ve şiddetten uzak güvenli ortamlar olmak durumundadırlar. Çünkü okullar, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal uyumunu destekleyebilecek ekolojik destekler sağlayarak onların psiko-sosyal gelişiminde merkezi bir rol oynamaktadır (Eccles ve Roeser, 2011). Ayrıca okuldaki suç ve şiddet sadece bireyi değil okul çalışanlarını, çevresini ve toplumu da etkilemektedir. Özellikle son yıllarda ülkemizde ve dünya genelinde önemli gündem maddelerinden biri olan okullarda şiddetin önlenmesi ve güvenli okul kavramları, son dönemdeki ulusal eğitim politikası belgelerinde (65. Hükümet Programı, 10. Kalkınma Planı, 19. Milli Eğitim Şurası) ulaşılan hedefler ve 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nde de “herkes için güvenli, şiddetsiz, kapsayıcı ve etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması” şeklinde alt hedef olarak yer almaktadır (United Nations, 2015)

Okullarda öğrenme için iyi bir atmosferin sağlanması (Güven, 2002) şeklinde özetlenebilecek güvenli okul kavramı, eğitim-öğretimin kaygı, zorbalık ve şiddetten uzak, her öğrenci için kabul duygusunun beslendiği bir iklimin sağlandığı ve davranış beklentilerinin açık bir biçimde sunulduğu destekleyici bir ortamı ifade eder (Mabie, 2003). Güvenli okullar, öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin, çalışanların ve ziyaretçilerin

olumlu etkileşimde bulunabildiği, kişisel gelişimin teşvik edildiği, tehdit unsurları barındırmayan bir iklimin hâkim olduğu yerlerdir (Bucher ve Manning, 2005). Yani bir okulun güvenli okul olarak tanımlanması için öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissetmeleri gerekmektedir (Dönmez, 2001). Tanımlardan da hareketle olumlu ve destekleyici bir okul iklimi, okulda alınan kararlara öğrencilerin ve velilerin katılımının sağlanması, şiddetin önlenmesi ve çatışmaların çözümü için önleyici ve müdahale etme programlarına sahip olma, zorlayıcı önlemlere daha az başvurma, fiziksel güvenliğin sağlanmış olması, kaliteli eğitim-öğretim ortamlarının sağlanması gibi özellikler güvenli okulların özelliklerindedir (Bucher ve Manning, 2005; Reeves, Kanan ve Plog, 2010; Peterson ve Skiba, 2001).

Okullar, birkaç yıl önce medya ve politik liderlerin ortaya çıkardığı gibi şiddet olaylarından önce güvenlik kapılarının kurulması, güvenlik elemanlarının işe alınması ve şiddeti önleyici planlar hazırlamaktan uzaktı (Baloglu, 2012). Özellikle son yirmi yılda okullarda yaşanan şiddet olayları toplumun okul güvenliği konusundaki endişelerinin artmasına neden olmuş (Welsh, 2000), zorbalık, hırsızlık, ırkçılık, şiddet, saldırganlık, alkol, sigara ve uyuşturucu madde kullanımı, çete faaliyetleri, cinsel taciz, yangın ve deprem gibi kriz durumları, fiziksel unsurlar, gıda güvenliği gibi konularda yaşanan sorunlar okul güvenliği konusunu daha da önemli hale getirmiştir. Çünkü şiddetin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri; düşük veya zayıf benlik algısı, kendine güvensizlik, diğerlerine güvenme ve sevmeye becerisinden yoksun olma, şiddet davranışlarının öğrenilmesi, öfke ve intikam duyguları, pasif veya içe kapanma davranışları, kaygı, korku, depresyon, uyku ve yeme bozuklukları, okul sorunları ve başarısızlık, madde bağımlılığı, evden veya okuldan kaçma, kendini suçlama, değersiz görme, fiziksel, ruhsal ve duygusal gelişimde gecikmeler, ilişkilerin bozulması olarak sıralandığında (Beycioğlu, Kesik ve Kondakçı, 2014) okul güvenliği oldukça ciddi bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Okul güvenliği, yüksek oranda yayımlanmış okul çekimleri sonrasında da halkın dikkatini çeken önemli bir sosyal konudur (Addington, 2009; Crawford ve Burns, 2016).

Öğrencilerin fiziksel ve psikolojik olarak güvenli olduklarını hissetmeleri, adil ve saygılı davranışlar görmeleri, okula bağlılık duygularını geliştirmelerine ve sürdürmelerine aracılık eder (Voelkl, 2012). Öğrencilerin hem fiziksel hem de psikolojik yönden önemli sorunlarla karşılaşmaları okula bağlılıkları yanında bir birey olarak sağlıklı olmalarında da büyük bir engel oluşturmaktadır. Okul güvenliği sorunları, olumsuz okul çıktılarına neden olmaktadır (Servoss ve Finn, 2014). Bu tür problemlerin baş göstermemesi için güvenli bir okul oluşturmada önlemsel yaklaşımla eğitimciler, veliler, araştırmacılar ve dış çevreye düşen rolleri belirlemek oldukça yeterli sayıda ve nitelikli araştırmaları gerektirebilir. Okul güvenliği ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde okul yöneticilerinin okul güvenliği ile ilgili eylemlerini inceleyen çalışmalar (Kennedy, 2002; Dönmez, 2001) yanında okul güvenliğinin okul iklimi açısından değerlendirilmesi ile ilgili (Çalık, Kurt ve Çalık, 2011) ve daha çok da okul güvenliğini bir bütün olarak inceleyen araştırmaların proje araştırması veya kitap olarak yayımlandığı görülmektedir (Çalık, Özbay, Erkan, Kurt ve Kandemir, 2009; Dönmez ve Özer, 2009; Trump, 1998; Sakamoto, 1996). Okul güvenliği kavramının çok boyutlu olması ve fiziksel, sosyal-psikolojik etkenler ile okul dışından gelen tehditleri barındırması, bu konuda yapılacak çalışmaların da yaşanan olaylar üzerinden değerlendirilmesini gerektirebilir.

Bu çalışmada okul güvenliği boyutları fiziksel bağlamda, okulun bina yapısı, bina yaşı, alt yapısı, konumu vb. okulun iç ve dış donanımı ile ilgili özellikler olarak ele alınmıştır. Psiko-sosyal etkenler ise şiddet, istismar, madde bağımlılığı, intihar vb. toplumsal ve psikolojik özelliklere göre sınıflandırılmıştır. Son olarak okul dışı tehditler boyutunda ise okul dışından kişilerin veya etmenlerin okulda güvenlik sorunları yaşattığı durumlar ele alınmıştır. Yaşanılan olaylar bağlamında okul güvenlik sorunlarının kaynağı ve bu sorunların öğrencilere olan etkisi belirlenerek sorunlara çözüm getirilebilir. Nitekim okul güvenliği ile ilgili yaşanan sorunların ortaya konulmasının amaçlandığı bu çalışma da bu sorunların çözümüne ilişkin önleyici uygulamalar ve yasal düzenlemelerin belirlenmesine katkı sağlayabilir.

Bu araştırmanın amacı; Türkiye’de okul güvenliği sorunlarını gazete haberlerine yansıyan kısmıyla açığa çıkarmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim yılında okullarda yaşanan ve gazete haberlerine yansıyan;

1. Fiziksel güvenlik sorunları nelerdir?
2. Psiko- sosyal güvenlik sorunları nelerdir?
3. Dış tehditlerle ilgili güvenlik sorunları nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın modeli

2017-2018 eğitim-öğretim yılında gazete haberlerine yansıyan okul güvenliği haberlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma nitel araştırma yöntemine göre desenlenmiştir. Nitel araştırmalar, daha çok ilişkilerin, etkinliklerin, durumların veya materyallerin niteliğinin incelendiği çalışmalardır. (Fraenkel ve Wallen, 2006). Bowen’a (2009) göre, örgütler ve kurumlarda dokümanlar bir hammadde olarak kabul edilmektedir. Son yıllarda da araştırma raporlarında ve makalelerde yöntemin bir parçası olarak daha çok kullanılmaya başlanan doküman analizinden söz edilmektedir. Nitel araştırma yöntemlerinin bir parçası olarak doküman analizi, dokümanları (yazılı ya da elektronik) gözden geçirme ve değerlendirme için sistematik bir süreçtir. Doküman analizi doküman toplama yerine doküman seçimini gerektirir ve daha az zamana ihtiyaç duyulur. Bazı dokümanlar yazarlarının iznini almayı gerektirmeden kullanılabilir. Örneğin gazete haberleri bu anlamda izin almayı gerektirmez. Bu yanıyla daha az maliyetle bir araştırma yapmak mümkündür.

Okul güvenliği ile ilgili yaşanan olayların gazete haberlerinde taranması çalışmanın doküman incelenmesi türünde bir araştırma olduğunu göstermektedir. Karasar’a (2007) göre doküman incelenmesi, var olan kayıt ve belgelerin incelenerek verilerin toplanmasına dayanır. Doküman incelenmesi, bir veriyi anlamak, açıklamak ve yorumlamakta kullanılır, dokümanlar; toplantı kayıtları, broşürler, reklamlar, gazeteler, başvuru formları vb. olabilir. Bu çalışmada doküman olarak okul güvenliği ile ilgili gazete haberleri kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi, araştırılmak istenilen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini içermektedir. Belli bir zaman dilimi içerisinde yazılı olan dokümanlar araştırma problemine uygun olarak incelenir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma verilerinin toplanması amacıyla ilk olarak Türkiye’de en yüksek tirajlı (24 Mayıs 2018 tarihli) iki gazete olan Hürriyet ve Sabah gazeteleri belirlenmiştir. Sonraki aşamada bu iki gazetenin internet ortamındaki arama motorlarından 05.09.2017 ile 22.06.2018 tarihleri arasındaki “okul” anahtar kavramıyla okul güvenliği sorunları ile ilgili yaşanmış olaylara ait haberlere ulaşılmıştır. İki farklı gazetenin iki farklı araştırmacı tarafından taranması ile veriler toplanmıştır. Her iki gazetede aynı olayı yansıtan haberlerden bir tanesi verilere dâhil edilmiştir. Yapılan aramalar sonucunda 362 adet olay içeren dokümana ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler, içerik çözümlemesi ile analiz edilmiştir. İçerik analizleriyle metinlerin birden fazla ortak yanlarının betimlenmesi amaçlanmaktadır. Merriam (1998) doküman analizi incelemesinde dokümanların içerik analizine tabi tutulması gerekliliğine işaret etmektedir. Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre içerik analizlerinde benzer verileri belli tema ve kategoriler altında düzenlemek amaçlanmaktadır. Veriler seçme-indirgeme, sınıflandırma, genelleştirme ve nihayetinde kuramla ilişkilendirilerek betimlenir. Gazete haberlerinin

içeriklerinin incelenmesi sonucunda ortak yönler belirlenmiş ve bu ortak yönler belli temalar altında sınıflandırılarak betimlenmiştir.

Doküman incelemesinde aşamalar şu şekilde ifade edilebilir: Dokümanları temin etme, geçerliliğini tespit etme, anlama ve analiz etme. Dokümanları analiz ederken dokümanların yer aldığı ana dokümanı belirlemek gerekmektedir. Bu anlamda iki gazete üzerinde çalışılmış ve gazetelerde de okul güvenliğine ilişkin haberlerin taraması yapılmıştır.

Bu çalışmada okul güvenliği sorunlarına ilişkin haberlere yansıyan olayların hangi boyutlarda yaşandığının belirlenmesi amacıyla içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi yapılırken araştırmanın ana amacı doğrultusunda; okul güvenliği sorunlarının yansımaları olan fiziksel, psiko-sosyal ve dış tehditlerle ilgili başlıklarına dayalı olarak analizler yapılmış ve bu başlıklar altında tema ve kategorilere ulaşılmıştır. Ulaşılan tema ve kategoriler sınıflandırılmış ve frekansları gösteren şekillerle sunulmuştur. İncelenen gazete haberleri doğrultusunda üç ana temada ele alınan haberler alt kategorilerle desteklenerek ayrıntılı ve anlaşılır alt kategoriler oluşturulmuştur. İçerik analizi ile incelenen gazete haberleri şekille ifade edilmiş, tema ve kategorilere ilişkin frekanslara yer verilmiştir. Belirlenen tema ve kategorilerin alt problemlere uygun olarak birbirleriyle ilişkili ve bağımsız olanlar üzerinde durulmuş dokümanların içeriklerinin irdelenmesi sonucunda uygun tema ve kategori altında sınıflandırılması sağlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğinin sağlanması için, temele alınan alt problemler çerçevesinde tema ve kategorilerin belirlenmesi sağlanmıştır. Veri analizi sürecinde oluşturulan tema, kategori ve kodlamalar başka bir araştırmacı tarafından yapılması sağlanarak bağımsız bir şekilde karşılaştırma yapılmasına imkân verilmiştir.

Araştırma geçerliğini artırmak için içerik analizi sonucunda ortaya konulan sınıflamalara dayalı tanımlamaların açık ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir.

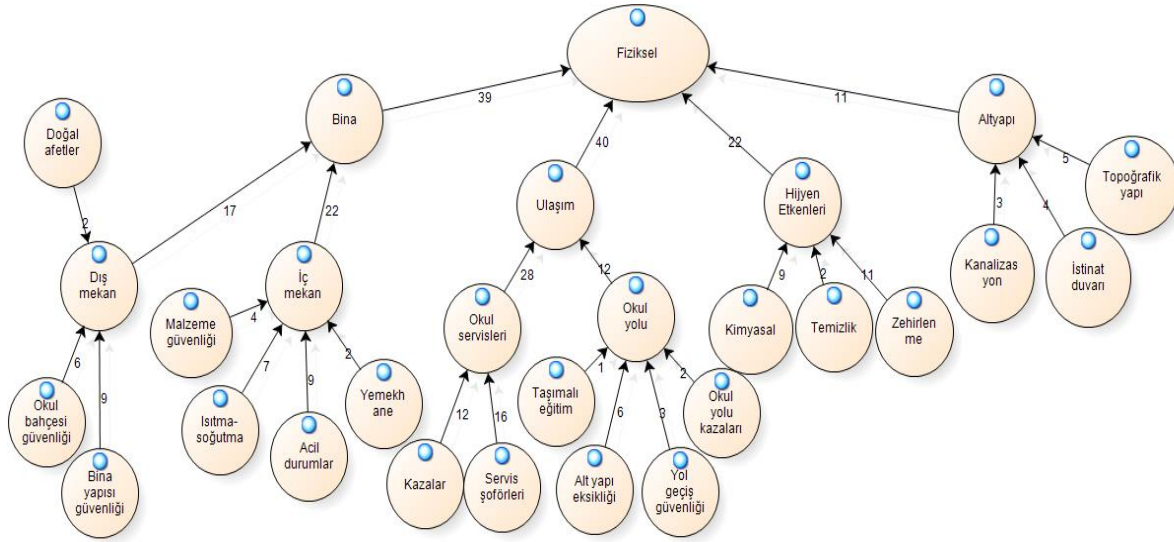
Güvenirliliği artırmak için kodlama sistemi ayrıntılı olarak belirlenmiş ve anahtar bir kod listesi oluşturulmuştur. Yapılan kodlamalar farklı uzmanların görüşlerine sunularak onların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler, Miles ve Huberman'ın (1994) görüş birliği .70'ten büyük olacak şekilde yapılmıştır. Üç araştırmacı arasında .89 uyum birliği olduğu görülmüştür. Gazete haberlerine yansıyan okul güvenliği sorunları analiz sürecinde, araştırmacılar tarafından nesnel ve objektif bir şekilde değerlendirilmiştir. Ayrıca araştırmanın güvenirliliği için ulaşılan ham veriler, bir başka araştırmacının da inceleyebileceği bir şekilde saklı tutulmaktadır.

Bulgular ve Yorum

Bu başlık altında gazete haberlerinde "2017-2018 eğitim-öğretim yılında okullarda yaşanan ve gazete haberlerine yansıyan 'Fiziksel güvenlik sorunları', 'Psiko-sosyal güvenlik sorunları' ve 'Dış tehditlerle ilgili güvenlik sorunları' nelerdir?" şeklinde ifade edilen alt problemlere uygun olarak yapılan içerik analiz sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

1. Gazete Haberlerinde "Okulda Fiziksel Güvenlik" ile İlgili Yaşanılan Olaylar

Gazete haberlerinde okulların fiziksel güvenliğine ilişkin; *bina, ulaşım, hijyen etkenleri ve altyapı* ile ilgili güvenlik olayları olmak üzere dört farklı kategoriye ulaşılmıştır.

Şekil 1. Okullardaki Fiziksel Güvenlik Sorunları

Okulların fiziksel güvenliğine ilişkin okullarda yaşanan olayların ya da sorunların basına yansıyan kısmında *bina* ile ilgili olayların *dış mekân* ve *iç mekân* da gelişen olaylar olduğu görülmektedir. Okulun içi ve dışında farklı olayların cereyan ettiği ve bu olayların dış mekânda (f=17); okul bahçesinin güvenli olmaması ve dış tehditlere açık olması, aynı zamanda doğal olaylar yoluyla (sel, yağmur, fırtına) zarar gördüğü ve öğrencilerin okula giriş çıkışlarının engellendiği ya da okulda eğitime ara verildiği tespitleri yapılmıştır. Bina yapısının da yine dış mekânın güvenliği açısından bir tehdit oluşturduğu, binaların kullanışlı ve sağlıklı olmadıkları, sağlam malzemelerden yapılmadıkları görülmüştür. Dış mekânda yaşanan güvenlik sorunlarına örnek vermek gerekirse;

“Okul Bahçesinde Korkunç Ölüm: Duvar dibinde oyun oynayan çocuğun üzerine demir korkuluk devrildi. Korkulukların sivri ucu başına saplanan çocuk ağır yaralandı. (...) Çevredekilerin yardımıyla çıkartılan küçük çocuk hastaneye kaldırıldı. Burada müdahale edilen çocuk kurtarılamayarak hayatını kaybetti. (10.03.2018, Hürriyet)”

“Çürük Okulda 7 Yıl Okudular: (...) 2010 yılında okulun binalarından bir tanesi için çürük raporu alındı. Ancak okul binasının acilen boşaltılması gerekirken 7 yıl boyunca öğrenciler çürük binada eğitim görmeye devam etti. 2017-2018 eğitim-öğretim yılının başlamasının ardından çürük bina boşaltıldı. Öğrenciler aynı bahçe içinde bulunan başka bir binaya nakledildi. Bu sefer de öğrencilerin her teneffüs zili çaldığında, çürük binanın bahçesinde oynaması çocuklar için tehlikenin devam etmesine engel olamadı. (05.11.2017, Sabah)”

İç mekâna (f=22) ilişkin güvenlik olaylarında ise; öğrenciler için bir yemekhanenin olmayışı, okulda kullanılan araç ve gereçlerin sağlam ve dayanıklı olmadığı ve güvenli bir kullanım imkânı oluşturulmadığı tespitleri yapılmıştır. Ayrıca ısıtma ve soğutma sistemlerinin zamanında ve düzenli çalışmaması ya da yokluğu da öğrenciler için bir güvenlik tehdidi olarak basına yansımaktadır. Yine okulların acil müdahale malzemelerinin yetersizliği de ayrı bir güvenlik sorunu olarak görülmektedir. Öğrencilerin yaşadıkları acil durumlarda müdahale yöntemlerinin belirsizliği ve malzemelerinin eksikliği güvenliği tehdit eden unsurlar olarak basına yansımıştır. İç mekân güvenlik sorunlarıyla ilişkili basına yansıyan haberlere birkaç örnek verilebilir.

“İzmir’de Okulda Doğalgaz Patlaması: 1 Ölü, 4 Yaralı: (...) lisesinde meydana gelen patlamada, kazan dairesinin etrafında bulunan duvarların yıkıldığı, kapı ve pencerelerin kırıldığı, yaralananların patlayan duvarların altında kaldığı belirtildi. (...) iki yıl önce açılan okulun 2018 yılı Ocak ayına kadar hiçbir şekilde ısıtılmadığı, öğrencilerin soğukta ders yaptığı öne sürüldü. (06.02.2018, Hürriyet)”

“Sınıfta Büyük Tehlike! 7 Yaşındaki Yusuf Yaşam Savaşı Veriyor: Bursa’daki bir ilkokulda üzerine sabitlenmeyen dolap düşen 2’nci sınıf öğrencisi Yusuf ağır yaralandı. (...) Hastanesi’ne kaldırılan minik öğrenci yoğun bakımda tedavi altına alındı. (20.09.2017, Hürriyet)”

“Ders Ortasında Alçı Tavan Çöktü: okulun ilk gününde kâbus gibi bir olay yaşandı. Saat 12.00 sıralarında, 2-A sınıfının alçı tavanı çöktü. Ders esnasında meydana gelen olayda 8 öğrenci yaralandı. Öğrencilerden 6’sı ayakta tedavi edilirken, 2’si ambulanslarla hastaneye kaldırıldı. (18.09.2017, Hürriyet)”

Fiziksel güvenlik ile ilgili ikinci bir kategori olarak *ulaşım* (f=40) önemli bir güvenlik tehdidi alanını oluşturmaktadır. *Okul servisleri* (f=28) ve okul yolunda meydana gelen kazalar okul güvenliği ile ilgilidir. Okul servislerinin yaptığı kazalar (f=12) önemli bir güvenlik sorunu alanı oluştururken servis şoförlerinin olumsuz tutum ve davranışları da (f=16) güvenli okulu oluşturmada sorun alanları olarak tespit edilmiştir. *Okul yolu* (f=12) alt kategorisinde *taşımali eğitim, yol geçiş güvenliği, kazalar ve alt yapı eksikliği* okul güvenliği alanında yer alan alt kategoriler olarak belirlenmiştir. Taşımali eğitim uygulamasının yarattığı ihmal ve eksiklikler, taşımada kullanılan yolların kullanışlı olmaması ve bu durumun yarattığı kazalar bütün olarak altyapı eksikliğinden kaynaklanan ve okul güvenliğini bozan durumlardır. Aşağıdaki örnekler, okul yolu ve okul servisleri ile ilgili yaşanan güvenlik problemlerinden basına yansıyan olaylara örnek gösterilebilir.

“Çamurdan Geçip Sıraya Oturuyorlar: (...) çevre ilçelere ve kendi ilçe merkezlerine gidebilmek için yazın toprak olan, kışın çamura dönen, yağmurlu havalarda ise dere gibi akan 700 metre uzunluğundaki yolu kullanmak zorunda kalıyor. Gün daha aydınlanmadan dizlerine kadar çizmelerle yola düşen çocuklar, ayakkabılarını da ellerine alıyor. Yolu geçtikten sonra çizmeleri çıkarıp ayakkabılarını giyiyor. (07.01. 2018, Hürriyet)”

“Korsan ve Alkollü: Yol kontrolünde durdurulan minibüs korsan öğrenci servisi, sürücüsü ise alkollü çıktı. (23.02.2018, Sabah)”

“Öğrenciyi Düşürdü, Yola Devam Etti: (...) 16 kişilik araca 26 öğrenci alarak yoluna devam eden A.İ.B. idaresindeki okul servisinin kapısı aşırı yüklenme sonucu seyir halindeyken açıldı. Olayda (...) ortaokulu 6. Sınıf öğrencisi Emirhan araçtan düşerek yola savruldu. Düşme sonucu kafasından, kollarından ve bacaklarından yaralanan minik Emirhan’ı fark eden servis şoförü önce durdu, ardından öğrenciyi orada bırakarak yoluna devam etti. (26.03.2018, Sabah)”

Hijyen etkenleri (f= 22) kategorisinde *kimyasal, zehirlenme* ve *temizlik* alt kategorileri okulların karşı karşıya kaldığı güvenlik sorunlarıdır. Kontrolsüz temizlik maddesi kullanımı ve temizlikte yeterli koşulların sağlanamaması okullarda öğrenciler için ciddi güvenlik tehditleri yaratmaktadır. Zehirlenme ile sonuçlanan bu tehditler okul hijyen etkenlerinin yeterince sağlanmadığını göstermektedir. Hijyen etkenleri ile ilgili basına yansıyan haberlere örnek vermek gerekirse;

“Okulda Çok Sayıda Öğrenci Zehirlendi: Kırıkkale’de bir ortaokulda, tuz ruhu kokusundan etkilenen çok sayıda öğrenci hastaneye kaldırıldı. Tedavi altına alınan 77 çocuğun sağlık durumunun iyi olduğu öğrenildi. (31.10.2017, Hürriyet)”

“Başkente Cıva Paniği: (...) Lisesi’nin öğrencileri, atıl durumda bulunan (...) İlkokulu’nun laboratuvarından deney tüpleri ile aldıkları cıvayı okullarına getirdiler. Kısa sürede okula yayılan cıvadan etkilenen öğretmen ve öğrenciler olay yerine getirilen ambulanslarla kentteki çeşitli hastanelerde tedaviye alındı. (04.11.2017, Sabah)”

“200 öğrenci gıda zehirlenmesi şüphesiyle hastaneye kaldırıldı: Diyarbakır’da taşımali eğitim veren okullarda öğle yemeğinin ardından rahatsızlanan 200 öğrenci kaldırıldıkları hastanelerde gıda zehirlenmesi şüphesiyle tedavi altına alındı. (26.09.2017, Sabah)”

Son olarak okulların alt yapı (f=11) ile ilgili güvenlik olayları *kanalizasyon, topoğrafik yapı ve istinat duvarı* alt kategorilerinden oluşmaktadır. Okul güvenliğinde okulun çevreye karşı sınırlarını belirleyen istenilmeyen durumlardan okulu koruyan güvenli bir istinat duvarı ile sağlam bir zemin, toprak yapısı, kanalizasyon

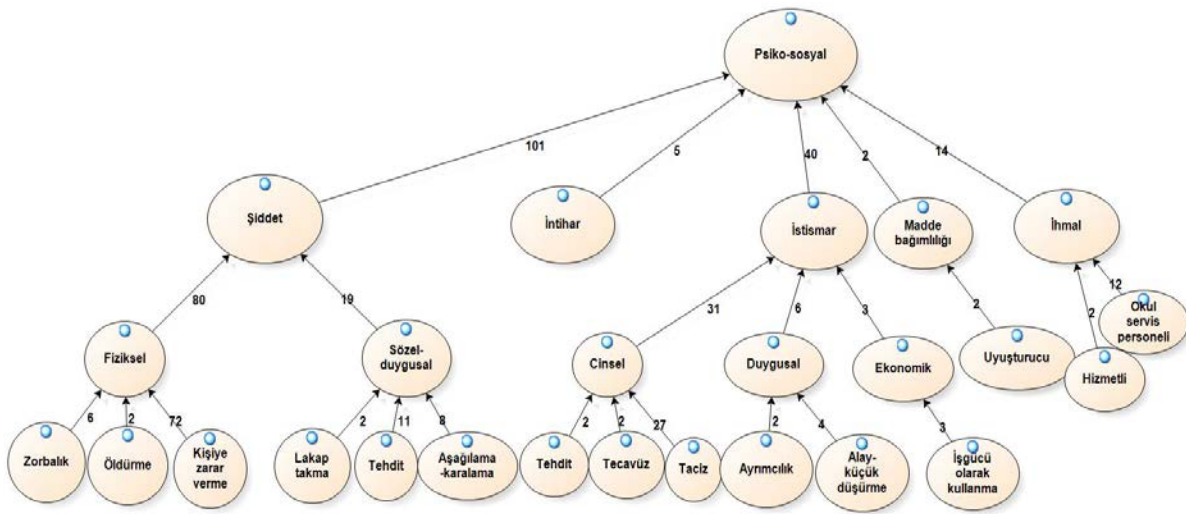
şebekesine uygun bağlantıların yapılması ya da foseptik çukurlarının korunaklı inşası okul güvenliği ile ilgili sorunlar olarak belirlenmiştir. Aşağıda özetlenen haberler, altyapı kategorisinde basına yansıyan haberlere örnek olarak verilebilir.

“Teknikokullar’ı Lağım Suyu Bastı: Teknikokullar bölgesinde taşarak akmaya devam eden kanalizasyon hattı nedeniyle bölgedeki bazı cadde ve sokaklar lağım suyuyla doldu. (...) okulların da bulunduğu alandaki kanalizasyon akıntısının 15 gündür devam ettiğine dikkat çekiliyor. (05.10.2017, Hürriyet)”

“Zorlu Okul Yolu: Osmangazi’ye bağlı bir okulu su bastı. Su basan bahçeye giremeyen öğretmen ve öğrenciler çözümü banklardan köprü yaparak buldu. Okulun bahçesindeki bankları su basan bölgeye sıralayan vatandaşlar bankların üzerinden yürüyüp okula girdi. (28.02.2018, Hürriyet)”

2. Gazete haberlerinde “Okulda psiko-sosyal güvenlik” ile ilgili yaşanan olaylar

Gazete haberlerinde okulların okulda psiko-sosyal güvenliğine ilişkin; *şiddet*, *istismar*, *intihar*, *madde bağımlılığı* ve *ihmal* ile ilgili güvenlik olayları olmak üzere beş farklı kategoriye ulaşılmıştır.

Şekil 2. Okul psiko-sosyal güvenliği

Okullarda güvenlik olaylarının psiko-sosyal boyutunda *şiddet*, *intihar*, *istismar*, *madde bağımlılığı* ve *ihmal* şeklinde kategorilere ulaşılmıştır. Şiddet (f= 101) kategorisinin fiziksel alt kategorisinde *zorbalık*, *kendine zarar verme* ve *öldürme* kodlarına, sözel duygusal şiddet alt kategorisinde ise *lakap takma*, *tehdit* ve *aşağılama-karalama* kodlarına ulaşılmıştır. İntihar (f=5) alt kategori ve kodları olmayan bir boyutta ele alınmıştır. İstismar kategorisinde cinsel (tehdit, tecavüz, taciz), duygusal (ayrımcılık ve alay-küçük düşürme) ve ekonomik (işgücü olarak kullanma) alt kategorilerine ulaşılmıştır. Madde bağımlılığı (f=2) (uyuşturucu) ayrı bir kategori olarak belirlenirken, ihmal (f=14) kategorisi ise okul servis personeli ve hizmetli alt kategorilerinden oluşmaktadır.

Psiko-sosyal güvenlik ile ilgili gazete haberlerinde (f=101) en yüksek frekansın *şiddet* kategorisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Fiziksel ve sözel-duygusal şiddet olarak ayrılan bu alt kategorilerde en yüksek kodların kişiye zarar verme (f=72) ve tehdit (f=11) olduğu tespit edilmiştir. Okullarda çoğunlukla bir kişinin diğerine verdiği fiziksel zarar ön plana çıkmaktadır. Şiddet kategorisinde basına yansıyan haberlere bazı örnekler verilebilir;

“Bursa’da Polis Memuru Veli Okulda Dehşet Saçtı!: (...) ilkokulu’nda çocuğunun sınıfı değiştirilen bir polis memuru veli, tartıştığı okul müdürü ve yardımcısını silahla yaraladı. (...) Olayın şokunu yaşayan öğrenciler gözyaşlarına boğulurken, okul tatil edildi. (11.04.2018, Hürriyet)”

“Öğrenciler Müdürü Vurdu: (...) Lisesi’nde, (...) disiplin kurulu cezası verilen 11. Sınıf öğrencisi U.Y. ile İ.P. okul müdürü A.K.’nin odasına gitti. Burada yaşanan tartışmanın ardından pompalı tüfekte açılan ateş sonrası yaralanan okul müdürü, kaldırıldığı hastanede kurtarılamadı. (16.12.2017, Hürriyet)”

“Bu Kızların Yaptıkları Hayret Dedirtti. Demir Sopalarla Saldırdılar: İzmir’de (...) Lisesi’nde iki kız öğrenci, 20 kız öğrenci tarafından öldüresiye dövüldü. Saçları çekilen, kollarından ısırılan iki kız, başına demir sopalarla vurulup bayılına kadar darp edildi. (10.01.2018, Hürriyet)”

“Falçatalı Tehdit... ‘Hocam Psikopat mısınız’, ‘Evet ben Psikopatım’: İstanbul’da bir okulda öğretmenin, ders sırasında tuvalete gitmek için sınıftan çıkmak isteyen öğrenciler ‘falçata’ göstererek tehdit ettiği iddia edildi. Öğrencilerin ‘Hocam ne oluyor, psikopat mısınız?’ sözlerine karşılık öğretmenin, ‘Evet ben psikopatım. Siz beni bu hale getirdiniz ’dediği öne sürüldü. (10.01.2018, Hürriyet)”

Güvenlik olaylarının psiko-sosyal alt boyutunda ikinci yüksek frekansa sahip istismar kategorisinin cinsel istismar alt kategorisinde ise okullarda yaşanan taciz (f=27) olaylarının en yüksek frekansa sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilere yönelik cinsel tacizlerin bu kategoride öncelikle yer aldığı ancak taciz olaylarında tarafların çok boyutlu olarak farklılaştığı da söylenebilir.

“İstismarcı Müdüre Dava: Kâğıthane’de 6. Sınıfa giden 10 yaşındaki erkek öğrenciye defalarca cinsel istismarda bulunduğu iddiasıyla tutuklanan okul müdürü C.C.E. hakkında yürütülen soruşturma tamamlandı. İddianamede müdür C.C.E.’nin, birkaç kez mağduru odasına çağırarak kapıyı kilitlediği ve perdeleri indirerek cinsel istismarda bulunduğu kaydedildi. (12.06.2018, Sabah)”

“Okul Müdürü Öğretmene Kâbusu Yaşattı: İzmir’in Çiğli ilçesinde öğretmene cinsel saldırıda bulunduğu iddiasıyla yargılanan müdür, 3 yıl 9 ay hapis cezasına çarptırıldı. (18.12.2017, Hürriyet)”

Bunun yanında cinsel istismar kategorisinde diğer alt kategoriler tehdit (f=2) ve tecavüz (f=2) olarak yer alırken; okullarda yaşanan istismarın duygusal (f=6) ve ekonomik (f=3) boyutlarının da gazete haberlerine yansdığı görülmektedir.

“Müdüre Bak! 10 Yaşındaki Öğrenciyi ‘Hırsız’ Diye Arkadaşlarına Teşhir Etti: (...) İlkokulu’na ait bir dizüstü bilgisayarın, (...) 4. Sınıf öğrencisi S.A.(10) tarafından oyun oynamak için eve götürülmesinin ardından, Müdür S.A.’dan bilgisayarı getirmesini istedi. S.A.’nın bilgisayarı getirmesinden sonra müdür T.Ö. okula giriş töreninde çocuğu öğretmen ve öğrencilerin gözü önünde ‘hırsız’ diye teşhir etti. Müdürün ‘Bu arkadaşınızı cezalandırarak konuşmayın’ dediği öne sürülürken; Öğrenci S.A. gözyaşlarına boğuldu. (27.09.2017, Hürriyet)”

“Kolej Bütçesi Yetmedi Eğitim Yarıda Kaldı: Okul yönetiminin ısınma, elektrik ve personel maaşlarını ödeyemeyecek duruma gelmesinin ardından, (...) 3 aydır maaşlarını alamayan öğretmenler, greve giderek derslere girmemeye başladı. Veliler, 3 aydır çocukların doğru düzgün ders alamadığını, mağdur olduklarını ve çocukların psikolojilerinin bozulduğunu söyledi. (29.12.2017, Hürriyet)”

Madde bağımlılığı (f=2) ve intihar (f=5) kategorileri de psiko-sosyal temaya ilişkin kategoriler olarak belirlenmiştir. Bu kategorilerde yaşanan olumsuz durumların da olayı yaşayan ve olaya maruz kalan okuldaki diğer öğrenciler ve personel açısından psiko-sosyal etkileri olduğu bilinmektedir. Madde bağımlılığı ve intihar kategorilerinde yaşanan olaylara örnek vermek gerekirse;

“Beyoğlu’nda Lisede İntihar: Beyoğlu’nda bir lisede 9. sınıf öğrencisi bir kız sınıfın penceresinden atlayarak intihar etti. (...) Olayı gören öğrenciler büyük panik yaşarken, okul boşaltıldı. (...) Genç kızın hayatını kaybettiği olayda bazı öğrencilerin gözyaşı döktüğü görüldü. (08.02.2018, Sabah)”

“Uyuşturucu Aldığı Öne Sürülen Liseli Baygın Bulundu, Arkadaşı Gözaltına Alındı: (...) Lisesi’nde İsmi açıklanmayan lise öğrencisi baygın halde bulundu. Arkadaşlarının bilgi verdiği okul yönetiminin ihbarı üzerine olay yerine polis ve sağlık ekipleri sevk edildi. (...) Öğrenciye uyuşturucu maddeyi verdiği iddia edilen aynı okuldaki H.Ö.(18), polis tarafından gözaltına alındı. (22.02.2018, Hürriyet)”

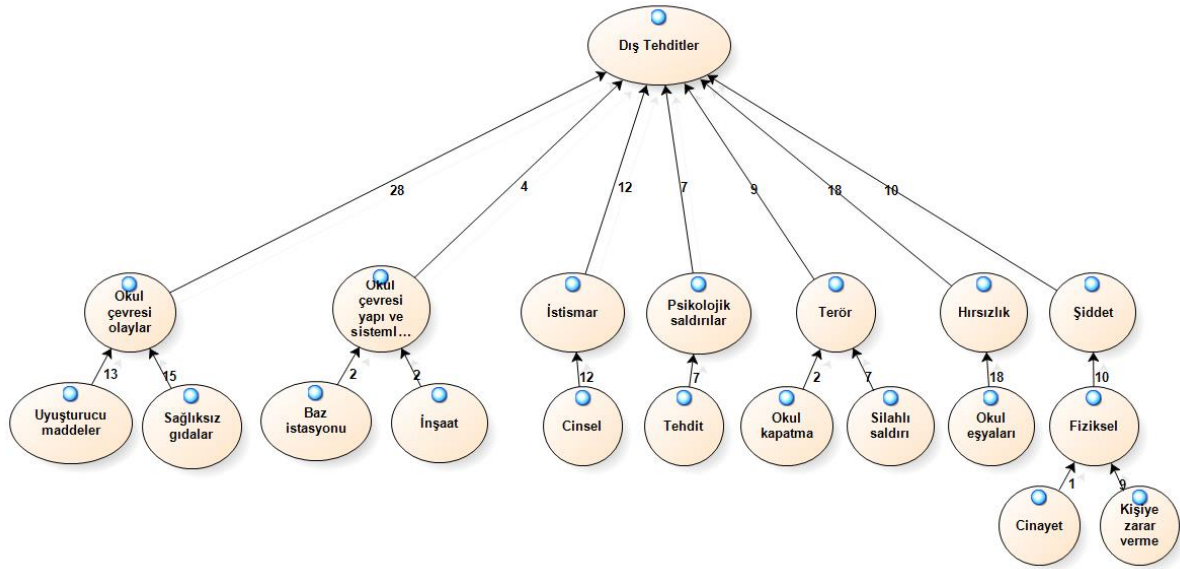
Son olarak bir başka kategoride ise ön plana çıkan diğer bir olay *okul servis personeli* (f=12) ile ilgili yaşanan olaylardır. Servis personelinin öğrencilere yaşattığı istenmeyen tutum ve davranışların öğrenciler üzerinde psiko-sosyal etkiler yarattığı tespitleri yapılmıştır. Aşağıdaki haberler bu duruma örnek gösterilebilir.

“Yine Bir Servis Skandalı: (...) işitme engelli 7 yaşındaki E.Ç., servis minibüsünde 6 saat unutuldu. Olay, annenin, eve bırakılan oğlunun beslenme çantasına koyduğu yiyecekleri yemediğini fark etmesiyle ortaya çıktı. (31.10.2017, Sabah)”

“Serviste Karı-Koca Taciz Ettiler! Anne Ö.B. ‘Olay günü kızımı karşıladığımda durumu bana değişik geldi. Kızımın kendi kendine mırıldandığını fark ettim. (...) Servis abla yokken servis amcadan korkuyorum. (...) Korktum çünkü yalnızdım. Korktum çünkü servis abla yoktu...’(10.02.2018, Hürriyet)”

3. Gazete haberlerinde “Okulda dış tehditler” ile ilgili yer alan olaylar

Gazete haberlerinde okullarda dış tehditlere ilişkin; *okul çevresi olayları, okul çevresi yapı ve sistemi, istismar, psikolojik saldırılar, terör, hırsızlık ve şiddet* ile ilgili güvenlik olayları olmak üzere yedi farklı kategoriye ulaşılmıştır.

Şekil 3. Okulda dış tehditler

Okullarda güvenlik ile ilgili olarak yaşanan olaylar okul çevresi olayları (f=28 uyuşturucu maddeler ve sağlıksız gıdalar), okul çevresi yapı ve sistemi (f=4 baz istasyonu ve inşaat), istismar (f=12 cinsel), psikolojik saldırılar (f=7 tehdit), terör (f=9 okul kapatma, silahlı saldırı), hırsızlık (18) ve şiddet (f=10 cinayet ve kişiyi zarar verme) şeklinde kategorilere dönüştürülmüştür.

Okullarda yaşanan güvenlik sorunları ile ilgili okullara, öğrencilere ve personele yönelik dışarıdan gelen olumsuz durumlarda en çok *okul çevresinde sağlıksız gıdaların* (f=15) satışı ile uyuşturucu çetelerinin uyuşturucu satmaya (f=13) yönelik girişimleri ve satışlarının yer aldığı tespit edilmiştir. Aşağıda özetlenen gazete haberleri okul çevresinde yaşanan olaylara örnek gösterilebilir.

“Okul Önlerinde 3 TL’ye Uyuşturucu Satan Kadın Tutuklandı: Kayseri’de, okul önlerinde öğrencilere uyuşturucu sattığı iddia edilen R.K. (20) çıkarıldığı nöbetçi mahkeme tarafından tutuklandı. (12.04.2018, Hürriyet)”

“Okulda Uyuşturucu İddiası Mahalleyi Karıştırdı: Denizli’nin Pamukkale ilçesindeki ilkökul ve ortaokulun bulunduğu eğitim kurumunda hizmetli B.E.’nin, okul bahçesinde kaldığı lojmanda uyuşturucu kullandığı ve

ticaretini yaptığı iddiası mahalleyi karıştırdı. Olayla ilgili jandarma B.E.'yi gözaltına alırken, okul müdürü hakkında da idari soruşturma başlatıldı. (03.10.2017, Hürriyet)”

“Bayburt'ta 22 Öğrenci Zehirlenme Şüphesiyle Hastaneye Kaldırıldı: (...) Ortaokulu'nda okuyan öğrenciler, okul önünde satılan gıdalardan yedikten sonra mide bulantısı ve kusma şikâyetiyle hastaneye kaldırılarak tedavi altına alındı. (10.04.2018, Hürriyet)”

Okulda dış tehditlerle ilgili yer alan olaylarda, okullara yönelik hırsızlık olaylarının (f=18) ikinci sırada, cinsel istismarın (f=12) ise üçüncü sırada olduğu görülmektedir. Okullara yönelik hırsızlık olayları ve cinsel istismara yönelik gazete haberlerine örnek vermek gerekirse;

“Kantinleri Soyan Hırsız Yakalandı: İzmir'de son 3 haftada 7 okul kantinini soyan zanlıyı yakalamak için çalışma başlattı. Okullardaki güvenlik kayıtlarını tek tek inceleyen polis ekipleri zanlının 28 yaşındaki Edip K. Olduğunu belirledi. (14.04.2018, Sabah)”

“Tacizci: Tedaviye İhtiyaç Duyuyorum: İzmir'de kendisini spor hocası olarak tanıtan ve okul çevrelerinde kız çocuklarıyla konuşarak onları taciz etmeye çalıştığı iddiasıyla gözaltına alınan E.A. çıkarıldığı adliyece tutuklandı. (14.10.2017)”

“İğrenç Olay Lise Öğrencisini Okul Çıkışı Alınca Ortaya Çıktı: Lise öğrencisi S.K.'yi okul çıkışlarında orta yaşlı bir adamın almasından şüphelenen öğretmenler, durumu genç kızın ailesine haber verdi. (...) S.K., ailesine 2 yıldır komşuları olan C.B. tarafından cinsel istismara uğradığını söyledi. (18.12.2017, Hürriyet)”

Okula dışarıdan gelen saldırılar ve tehditler okul dışından okul içerisindeki varlıklara ve insanlara yönelik olarak gerçekleşmektedir. Okulda dış tehditlerle ilgili yer alan olaylardan diğerleri ise sırasıyla *şiddet* (f=10 cinayet ve kişiye zarar verme), *terör* (f=9 okul kapatma, silahlı saldırı), *psikolojik saldırılar* (f=7 tehdit) ve *okul çevresi yapı ve sistemidir* (f=4 baz istasyonu ve inşaat). Aşağıda belirtilen gazete haberleri dış tehditlerle ilgili diğer olaylara örnek gösterilebilir.

“Korkunç Cinayetin Sebebi Kız Arkadaşını Etiketlemişmiş: Adana'da 14 yaşındaki 8. Sınıf öğrencisini okulun önünde boğazını keserek öldüren 17 yaşındaki zanlının cinayeti, Facebook'tan sevgilisini etiketlediği için işlediği ortaya çıktı. (25.03.2018, Sabah)”

“Okul Bahçesinde Top Oynayan Çocuklara Ateş Açıldı: 7 Yaralı: Gaziantep'te kimliği belirsiz bir kişinin okul bahçesinde top oynayan çocukların üzerine pompalı tüfekle ateş açması sonucu, 5'i öğrenci, 7 kişi yaralandı. (27.12.2017, Hürriyet)”

“Oğlunun Durumu İçin Çağrıldığı Okula Tabancayla Geldi: Antalya'da oğlunun disiplinsiz davranışları nedeniyle okula çağrılan baba, tabancayla görüşmeye gitti. Durumun bildirilmesi üzerine okula giden polis, F.K.'yi gözaltına aldı. Tabancanın kurusıkı olduğu belirlendi. (20.12.2017, Hürriyet)”

“Okulun Etrafı Baz İstasyonu Kaynıyor: İzmir (...) Lisesi'nin etrafında özel GSM şirketlerinin baz istasyonları kurması tepki çekti. Veliler bu istasyonların kaldırılmasını istedi. (05.12.2017, Sabah)”

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Gazete haberlerinde okulların fiziksel güvenliğine ilişkin; **bina, ulaşım, hijyen etkenleri** ve **altyapı** ile ilgili güvenlik olayları olmak üzere dört farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategorilerden **bina** kategorisi altında öne çıkan dış mekân başlığı altına *binaların yapısal sorunları* ve iç mekân da ise *acil durumlar* kategorileri, önemli güvenlik olayları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bütün olarak bina güvenliği, binaların yapılış özellikleri ve kullanımındaki işlevsellik eksikliği öğrenciler ve diğer okul paydaşları için bir sorun alanı teşkil etmektedir. Binaların kullanışlı olmaması, yaşı, okul türü ve fiziksel olgunluk gibi özelliklere uygun olmaması, okullarda güvenlik sorunları olarak görülmektedir. Diaz-Vicario ve Sallan'a (2014) göre, okullarda öğrenme ve öğretme için olumlu bir çevre oluşturmak istendiğinde okul güvenliği önemli bir adım olarak ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle binaların doğru bakımı ile ilgili sorunlar okulda güvenlik sorunları yaratabilmektedir. Bina ile ilgili sorunlar çoğunlukla ciddi değildir ve bazı

önlemlerle binaların yarattığı olumsuzluklar azaltılabilir. Ancak yeterli derecede önlem almamak ciddi güvenlik sorunlarına neden olabilmektedir. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre, binalara ilişkin iç ve dış mekân güvenliğinin yetersizliği istenmeyen olaylara neden olmakta ve bu durumlar okulun güvensiz bir ortam haline gelmesi ile sonuçlanmaktadır. Columbia'daki medya haberlerinden etkilenen ebeveynlerin %55'i çocuğun okuldaki fiziksel güvenliğinden korkmaya başlamışlardır (Carroll, 2007). Okullarda güvenlik sorunlarının belki de en önemli boyutu binaların modeli ve sağlamlığıdır. Bu nedenle okulların öğrencilerin fiziksel özelliklerine yani yaş ve eğitim düzeyi gereklerine uygun olarak mimari planlarının yapılması, Türkiye'de her bölge ve iklim koşullarına uygun okul bina modellerinin ayrı ayrı kurgulanması gerekmektedir. Bu anlamda okulların fiziksel güvenliğinden kaynaklı yaşanan problemlerin bölge ve iklim koşulları ve öğrencilerin yaş ve gelişim düzeyi gibi fiziksel özelliklerine uygunluğu ile ilişkilendirilen çalışmaların yapılması önerilebilir. Ayrıca, inşaat mühendislerinin Milli Eğitim Bakanlığı ile ortaklaşa gerçekleştireceği, okullarda altyapı sorunlarının önceden tespiti ve gerekli önlemlerin alınmasını sağlayacak acil eylem planlarının oluşturulması okulları daha güvenli yerler haline getirebilir.

Okula ulaşım yolunda ya da okul servislerinde yaşanan sorunlar da okul güvenliği ile ilgili olarak sürekli gündemi meşgul eden bir durumdur. Özellikle kırsal kesimde taşınmalı eğitim ve yol geçiş güvenliği sorunları ön plana çıkmakta ve üzerinde durulması gereken temel güvenlik olayları olarak kabul görmektedir. Taşınmalı eğitimin öğrencilerin öğretim hayatına ve sağlık durumlarına olumsuz etkisi, yapılan çalışmalar sonucunda da ortaya konulmuştur (Ağırkaya, 2010; Arı, 2003; Çabuk Kaya, 2006). Huang ve Hawley (2018) güvenli yol, çevrenin yürüyüş ve bisiklet güvenliği gibi okul odaklı bir güvenlik çalışması olmadığı için web tabanlı harita kullanımını sağlayacak şekilde ilköğretim okullarına yönelik güvenlik ağ modelini oluşturmuşlardır. Bu araştırmanın sonuçları da Türkiye'deki okullarda da herhangi bir güvenli okul yolu projesi/çalışması bulunmadığını ve bunun sonucunda yaşanan olumsuz durumların ve kazaların okul güvenliğini tehdit ettiğini göstermektedir. Bu nedenle okul yolunda hem trafik yoğunluğu hem de yol güvenliği bakımından gerekli tedbirlerin alınması yasal olarak düzenlenebilir. Ayrıca okul servislerinin belli güzergâhlardan hareketini sağlayacak ve öğrencileri nerede ve nasıl alacağını belirlediği standartlaştırılmış taşımacılık işlemlerine de yer verilmesi gerekmektedir. Yol güzergâhı ile birlikte servis şoförleri ve yardımcı personelinin psikolojik ve sosyal eğitim sertifika programlarını tamamlayan kişilerden seçilmesi de önemli bir öneri olarak ele alınabilir.

Okullarda psiko-sosyal güvenliğe ilişkin olarak gazete haberlerinde yer alan olaylar; **şiddet, istismar, intihar, madde bağımlılığı ve ihmal** ile ilgili güvenlik olayları olmak üzere beş farklı kategoride toplanmıştır.

Araştırma bulgularında ortaya çıkan fiziksel ve sözel-duygusal şiddet alt kategorilerinde özellikle fiziksel şiddetin daha fazla yaşandığı tespit edilmiştir. Bowser, Larson, Bellmore, Olsan ve Resnik'a (2018) göre de okullarda öğrencilerin güvenliğiyle ilgili yaygın davranış fiziksel şiddete maruz kalma şeklinde ortaya çıkmaktadır. Fiziksel şiddetin öğretmenlerden öğrencilere, öğrencilerden öğretmenlere, velilerden öğrenci ve öğretmenlere ve en çok da öğrencilerden öğrencilere yaşandığını söylemek mümkündür. Bu bağlamda, öğrencilerin birbirlerine şiddet uygulamaları şiddeti bir sorun çözme biçimi olarak kullandıkları şeklinde yorumlanabilir. Fiziksel şiddete maruz kalma, zihinsel sağlık problemlerine de yol açabilmektedir. Ayrıca yaşanan sözel-duygusal şiddetin de özellikle çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinden söz edilebilir. Çocukluktaki akranlar tarafından zorbalığa maruz kalmanın, genellikle genç yetişkinlerin ruh sağlığı üzerinde uzun süreli olumsuz etkilere sahip olduğu yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır (Lereya, Copeland, Costello, ve Wolke, 2015; Dube vd., 2003). Aralarındaki sorunları çözmek için etkili iletişim kurmaları ya da öğretmenlerinden yardım almaları fiziksel şiddetin önüne geçebilir.

Okullarda öğrencilerin güvensizlik hissi yaşamaları onların ruh sağlıkları açısından önemli bir yere sahiptir. Okullarda şiddete tanık olma ya da maruz kalma giderek daha da artmaktadır. Bu nedenle okulların algılanan okul güvenliği yükseltilecek ruh sağlığı da daha iyi bir duruma getirilebilir. Okul şartları ile sınırlı olmamakla birlikte, zorbalıkla mücadele (fiziksel şiddet) ve mağduriyet, genellikle sınıfta oluşan sosyal ekolojilerden

kaynaklanmaktadır (Brendgen, Troop-Gordon, 2015). Bu araştırmanın sonucundan da anlaşılacağı üzere şiddet, öğrenciler ve çalışanlar tarafından iletişimde bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle, özellikle okul içerisinde okul çalışanlarının ve öğrencilerin kullandığı dile, iletişim biçimlerine özen göstermeleri gerekmektedir. Bu anlamda şiddeti önlemeye, tanılamaya ve erken müdahale etmeye yönelik olarak, çeşitli kurum ve kuruluşlarla veya uzman kişilerle işbirliği yapılarak çeşitli etkinlikler düzenlenebilir. Yine sağlıklı iletişimin nasıl olması gerektiğine ve şiddetin sorunu çözmediğine ilişkin piyes, tiyatro, söyleşi, konferans vb. düzenlenebilir. Ayrıca sınıf içerisinde de sınıf öğretmenlerinin etkinlikleri ve sınıf yönetimi becerileriyle bu tür sorunlara çözüm getiren uygulamalar, rehberlik öğretmenlerinin yardımlarıyla gerçekleştirilebilir.

Binkhorst ve Kingma'ya (2012) göre, okullar 1980'li yıllarda güvenli alanlar olarak tanımlanırken 1990'lı yıllarla birlikte risk altındaki yerler olarak görülmeye başlanmıştır. Özellikle fiziksel ve cinsel şiddet, ırk ayrımcılığı gibi sorunlar okullarda güvenlik sorunlarının ilk sırasını oluşturmaktadır. Gazete haberlerinde okullarda yaşanan olaylarla ilgili olarak ikinci öncelikli tespit ise istismar olmuştur. Cinsel, ekonomik ve duygusal istismar şeklinde yapılan tanımlamalardan en yüksek sıklık oranının cinsel istismardan yana olduğu görülmektedir. Barth, Bermetz, Heim, Trelle ve Tonia (2013) tarafından, 24 ülkeden 55 çalışmanın meta analizi yapılarak okul çağı çocukların (18 yaş altı) cinsel istismara maruz kalma durumlarını kızlarda %31 ve erkeklerde %17 oranında olduğunu belirlenmiştir. İlgili araştırma sonuçlarıyla birlikte cinsel istismarın küresel çapta bir güvenlik sorunu olduğu söylenebilir. Bu konunun çözümü için her okula okul büyüklüğüne göre psikolog, psikiyatrist ve diğer sağlık personelleri görevlendirilebilir. Ayrıca gazete haberlerinden de anlaşılacağı üzere, cinsel istismara maruz kalan kişilerin, bu durumu genellikle ailelerine bildirmedikleri, sakladıkları ve bu nedenle de tehdit edilerek defalarca cinsel istismara maruz kaldıkları görülmektedir. Yaşanan cinsel istismar vakalarının haberlere yansımaya boyutları da düşünüldüğünde; öğrencilerin ve velilerin bu konuda bilinçli olması adına cinsel istismar konulu toplantılar düzenlenebilir. Ayrıca veliler ve öğrenciler cinsel istismara maruz kalma durumunda yapılması gerekenler hakkında bilgilendirilebilir. Bir diğer önlem olarak Cinsel Sağlık Eğitim derslerinin zorunlu olarak okutulması ve bu dersin içeriğinde istismarın yaş grubuna göre indirgenerek anlatılması önerilebilir.

Gazete haberlerinde okullarda dış tehditlere ilişkin; **okul çevresi olayları, okul çevresi yapı ve sitemi, istismar, psikolojik saldırılar, terör, hırsızlık ve şiddet** ile ilgili güvenlik olayları olmak üzere yedi farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu durum okulların dış etkilere ne kadar açık hale geldiğinin göstergesi olarak kabul edilebilir. Afro-Amerikan, İspanyol ve Beyaz ırklı ilkököl çocuklarının iki yıl boyunca gözlemlendiği çalışmada dış tehditler karşısında çocukların stresli bir yaşam içerisinde olmalarının saldırgan olmalarını tetiklediği ortaya konmuştur (Guerra, Huesmann, Tolan, Van Acker ve Eron, 1995). Bu konuda dış tehditlerden kaynaklı olaylarda caydırıcı etkisi nedeniyle okul dışındaki güvenlik kameraları ve okul polisi uygulaması olumlu olarak değerlendirilebilir. Ancak bu sorunların yalnızca okul giriş-çıkışlarında yaşanmadığı, öğrencilerin okul yolunda da tehlike altında oldukları düşünüldüğünde; öğrencilerin yaşanabilecek olumsuz durumlarla ve bu durumlarla karşılaştığında yapmaları gerekenlerle ilgili bilinçlendirilmeleri önem taşımaktadır. Emniyet müdürlüğü ile işbirliği çerçevesinde projeler düzenlenerek, öğrencilerin ve velilerin bilinçlendirilmeleri sağlanabilir.

Özellikle sağlıksız gıda satışları ve uyuşturucu satışlarının okul çevresinde kendilerine yer bulmalarını gazetelere yansıyan haberlerden görmek mümkündür. Yeni Zelanda'da da kent okullarına yürüme mesafesindeki hazır gıda satış yerleri aracılığıyla sağlıksız yiyeceklere erişim, kırsal yerlerdeki okullara göre daha kolaydır (Vandevijvere, Sushil, Exeter ve Swinburn. 2016). Fried ve Simon (2007) da, ABD'deki ulusal okul öğle yemeği programına karşılık rekabet eden otomatlarda, kafeterya alakart hatlarında ve okul mağazalarında satılan "abur cuburlar"ın satılışına engel olmanın yolunun, resmi yasal düzenlemelerle olacağına işaret etmişlerdir. Okulların hijyen etkenlerine uygun hale getirilmesi için zararlı gıda satışlarının engellenmesi, okul çevresi güvenli alan oluşturmada yasal yaptırımlarının artırılması ve böylece güvenli alanların çoğaltılması sağlanabilir.

Uyuşturucu satışlarının önüne geçme konusunda ise okul yönetiminin güvenliği artırıcı uygulamaları (kamera, nöbetçi öğretmenler, gözetimler, mahalle sakinlerinden bilgi alma vb.) mutlaka yapması gerekmektedir. Champion, Newton, Barrett ve Teesson (2013) tarafından yapılan çalışmada okulda alkol, tütün ve uyuşturucu madde kullanan öğrencilere internet ve bilgisayar (cd-rom) aracılığıyla verilen eğitimlerin caydırıcı özellikte olduğu görülmüştür. Bu bağlamda okullarda öğrencilerin uyuşturucu kullanımını önlemek ve satan kişilerin ihbar edilmesi yönünde bilgilendirici eğitimler verilebilir.

Okulların donanım ve araç gereçlerinin hırsızlık olaylarına konu olduğu da görülmektedir. Hırsızlık ile birlikte okul çevresinin güvenli olmaması sonucunda artan zararlı madde ve yiyecek satışları, okul fiziksel çevre koşullarının yeterli yapısal özelliklere sahip olmadığı gibi güvenlik görevlileri tarafından yeteri kadar denetimlerin yapılamadığının da göstergesidir. Okuldaki hırsızlığın çete, silah taşıyan çocuklar ve öğrencilerin dışardaki arkadaşları arasından daha çok kendi aralarından biri olduğunu ortaya koyan çalışma bulgusu (Schreck, Miller ve Gibson, 2003) bir başka gizli faktörü ortaya koymaktadır. Devoe vd. (2004) de okulda yaşanan toplam hırsızlık olaylarında, okuldaki hırsızlığın okul dışında yapılan hırsızlık olaylarına göre daha fazla olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu bağlamda okullarda yaşanan hırsızlık olaylarının hem okulun içinden hem de çevresinden olabilme ihtimaline karşılık iyi bir denetleme mekanizması kurulmalıdır. Williams, Schneider, Warnell ve Langhinrichsen-Rohling (2018) okullarda güvenlik için okul çevresinde önleyici güvenlik tedbirlerinin önemine dikkat çekmektedir. Özellikle okul çevresindeki kalabalık ve denetimsiz alanlar öğrencilerin kendilerini güvende hissetmelerini engellemektedir. Okul binalarının temiz ve iyi koşullarda olması ve öğrencilere yeterli yaşam alanlarının sağlanması okullarda sağlıklı bir ortam yaratabilmektedir.

Okullara yapılan saldırılar gerek terör gerek fiziksel şiddet saldırıları okullara dışarıdan gelecek tehditler olarak birçok ülkede trajedik sonuçlara yol açmaktadır. 11 Eylül 2001'de terör saldırısından etkilenen öğrencilerin kaygı ve endişe içerisinde oldukları ve psikolojik yardımla daha iyi hale geldikleri görülmüştür (Auger, Seymour ve Roberts, 2004; Felix vd., 2010). Saldırlara ilişkin saldırganlara uygulanan cezaların suç ile oranlı olmaması ya da suçu işleyeni değil kurbanı suçlamaya yönelik eğilimler (Wu ve Cohen, 2017) okulları dış tehditlere daha açık hale getirmektedir. Şiddet, uyuşturucu satışı, cinsel istismar, terör, hırsızlık gibi birçok dış tehdit okulları hedef alması nedeniyle okulların akademik, sosyal ve psikolojik sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrencilerin yaşadığı bu tür mağduriyetlerden etkilenme ihtimali düşük görülse de etkiyi en aza indirmek için öğrencilere psikolojik yardım hizmetleri verilmesi konusunda rehber öğretmenler başta olmak üzere aile desteği alınarak sağlanmalıdır.

Bu çalışmayla okul güvenliği ile ilgili yaşanan sorunların fiziksel (bina, ulaşım, hijyen etkenleri ve altyapı), psiko-sosyal (şiddet, istismar, intihar, madde bağımlılığı ve ihmal) ve dış tehditler (okul çevresi olayları, okul çevresi yapı ve sitemi, istismar, psikolojik saldırılar, terör, hırsızlık ve şiddet) boyutunda ortaya çıktığı görülmüştür. Benzer şekilde tek bir boyutun daha ayrıntılı ve derinlemesine incelendiği çalışmalar da o güvenlik sorununun çözümü için yararlı olabilir. Yine yaşanan güvenlik olaylarının bazılarında okul türü, güvenlik olayının yaşandığı okulun bulunduğu il/bölge, sosyo-ekonomik düzey gibi demografik etkenler belirleyici olabilir. Bu nedenle bir başka çalışmada, örneğin binaların yapısından, altyapıdan veya terörden kaynaklanan güvenlik problemleri okulların bulunduğu il/bölge bazında; şiddet, istismar, ihmal, madde bağımlılığı gibi psiko-sosyal güvenlik problemleri okul türü ve yine okulların bulunduğu il/bölge bazında analiz edilerek bu demografik verilere dayalı öneriler geliştirilebilir. Son olarak bu çalışmada 2017-2018 eğitim-öğretim yılında okullarda yaşanan güvenlik olayları gazete haberlerine yansıyan biçimiyle ele alınmıştır. Benzer şekilde basına yansımaya ya da henüz bir olayla sonuçlanmayan ancak öğrenciler ve çalışanlar açısından güvenlik problemi oluşturacak etkenlerin, okul müdürleri, veliler, öğrenciler ve öğretmenlerin görüşleri alınarak belirlendiği çalışmaların yapılması da önerilebilir.

Kaynakça / References

- Addington, L. A. (2009). Cops and cameras: Public school security as a policy response to Columbine. *American Behavioral Scientist*, 52, 1426–1446.
- Ağırkaya, A. (2010). *Taşımalı eğitim uygulamasında öğretmenler ve öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Arı, A. (2003). Taşımalı İlköğretim Uygulaması Uşak Örneđi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 101-115.
- Auger, R. W.; Seymour, J. W. & Roberts Jr, W. B. (2004). Responding to terror: The impact of September 11 on K-12 schools and schools' responses. *Professional School Counseling*, 222-230.
- Balođlu, N. (2012). Okulların dış çevreleri. (Çev. Ed. Selahattin Turan). *Eğitim Yönetimi, teori, araştırma ve uygulama* (ss. 238-269). Ankara: Nobel.
- Barth, J.; Bermetz, L.; Heim, E.; Trelle, S. & Tonia, T. (2013). The current prevalence of child sexual abuse worldwide: a systematic review and meta-analysis. *International journal of public health*, 58(3), 469-483.
- Beycioğlu, K.; Kesik, F. & Kondakçı, Y. (2014). Eğitim Yönetiminde Güncel Tartışmalar. (Çev. Ed. Selahattin Turan). *Eğitim Yönetimi, teori, araştırma ve uygulama* (ss. 387-416). Ankara: PegemA.
- Binkhorst, J. & Kingma, S. F. (2012). Safety vs. reputation: risk controversies in emerging policy networks regarding school safety in the Netherlands. *Journal of Risk Research*, 15, (8), 913–935.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9 (2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>.
- Bowser, J.; Larson, J.; Bellmore, A.; Olsan, C. & Resnik, F. (2018). Bullying victimization type and feeling unsafe in middle school. *The Journal of School Nursing*, 34(4) 256-262.
- Brendgen, M. & Troop-Gordon, W. (2015). School-related factors in the development of bullying perpetration and victimization: introduction to the special section. *Journal of abnormal child psychology*, 43(1), 1-4.
- Bucher, K. T. & Manning, M. L. (2005). Creating safe schools. *The Clearing House*. 79 (1). 55-60.
- Carroll, J. (2007). *The divide between public school parents and private school parents*. Gallup News Service. <http://www.gallup.com>
- Champion, K. E.; Newton, N. C.; Barrett, E. L. & Teesson, M. (2013). A systematic review of school-based alcohol and other drug prevention programs facilitated by computers or the Internet. *Drug and alcohol review*, 32(2), 115-123.
- Çabuk Kaya, N. (2017). Taşımalı eğitim programındaki ilköğretim öğrencilerinin durumları: Silopi köyleri örneğinde bir sosyal değerlendirme. *Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 46(2), 105-116.
- Çalık, T.; Türker, K. & Çalık, C. (2011). Güvenli okulun oluşturulmasında okul iklimi: Kavramsal bir çözümleme. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1, 4: 73-84.
- Çalık, T.; Özbay, Y.; Erkan, S.; Kurt, T. & Kandemir, M. (2006). *Seçim teorisi temelli güvenli okul iklimi oluşturma projesi*. Proje No: 106K016. (Proje, Tübitak Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmalarını Destekleme Grubu (SOBAG) tarafından desteklenmiştir.

Devoe, J. F.; Peter, K.; Kaufman, P.; Miller, A.; Noonan, M.; Snyder, T. D. & Baum, K. (2004). Indicators of School Crime and Safety, 2004. NCES 2005-002. *National Center for Education Statistics*.

Diaz-Vicario, A. & Sallan, J. G. (2014). Assessment of integral safety in schools: EDURICC self-assessment questionnaire. (Ed. Jarrett Conaway) in *Public and School Safety: Risk Assessment, Perceptions and Management Strategies*, New York: Nova Science Publishers, Inc.

Dönmez, B. (2001). Okul Güvenliği Sorunu ve Okul Yöneticisinin Rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(25), 63-74.

Dönmez, B. & Özer, N. (2009). *Yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve veliler için okul güvenliği ve güvenli okul*. Ankara: Nobel.

Dube, S. R.; Felitti, V. J.; Dong, M.; Chapman, D. P.; Giles, W. H. & Anda, R. F. (2003). Childhood abuse, neglect, and household dysfunction and the risk of illicit drug use: the adverse childhood experiences study. *Pediatrics*, 111(3), 564-572.

Eccles, J. S. & Roeser, R. W. (2011). Schools as developmental contexts during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 21, 225–241.

Felix, E.; Vernberg, E. M.; Pfefferbaum, R. L.; Gill, D. C.; Schorr, J.; Boudreaux, A.; Garwitch, R. H.; Galea, S. & Pfefferbaum, B. (2010). Schools in the shadow of terrorism: Psychosocial adjustment and interest in interventions following terror attacks. *Psychology in the Schools*, 47(6), 592-605.

Forster, N. (1994). The analysis of company documentation. C.Cassell and G. Symon (Eds.) *Qualitative methods in organizational research: A practical guide*. London: Sage.

Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. (6. b.). Boston: McGraw-Hill.

Fried, E. & Simon, M. (2006). The competitive food conundrum: can government regulations improve school food. *Duke LJ*, 56, 1491-1539.

Guerra, N. G.; Huesmann, L. R.; Tolan, P. H.; Van Acker, R. & Eron, L. D. (1995). Stressful events and individual beliefs as correlates of economic disadvantage and aggression among urban children. *Journal of consulting and clinical psychology*, 63(4), 518.

Güven, M. (2002). Okul Güvenliğinde Psikolojik Danışmanların Rolü ve Görevleri. *Eğitim Araştırmaları*, 9, 67-72.

Kennedy, M. (2002). Keys to a Safe, Secure School. *American School & University*, 74(5), 24-26.

Lereya, S. T.; Copeland, W. E.; Costello, E. J. & Wolke, D. (2015). Adult mental health consequences of peer bullying and maltreatment in childhood: two cohorts in two countries. *The Lancet Psychiatry*, 2(6), 524-531.

Mabie, G. E. (2003). Making schools safe for the 21st century: An interview with Ronald D. Stephens. *The Educational Forum*, 67(2). 156-162.

Madge, J. (1965). *The tools of science an analytical description of social science techniques*. Anchor Books Doubleday and Comp.

Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education. Revised and expanded from case study research in education*. USA: JB Printing.

- Peterson, L. R. & Skiba, R. (2001). Creating school climates that prevent school violence. *The Clearing House*, 74(3).155-163.
- Reeves, M. A.; Kanan, L. M. & Plog, A. E. (2010). Comprehensive planning for safe learning environments. A school professional's guide to integrating physical and psychological safety - Prevention through recovery. *Emotional & Behavioural Difficulties*, 16(1). 107-109.
- Sakamoto, W. (1996). *Gang and youth Violence intervention: Creating a safe and secure school campus*. Unpublished manuscript. San Diego, CA: San Diego County Office of Education, Student Well-Being, Juvenile Court, and Community Schools.
- Schreck, C. J.; Miller, J. M. & Gibson, C. L. (2003). Trouble in the school yard: A study of the risk factors of victimization at school. *Crime & Delinquency*, 49(3), 460-484.
- Servoss, T. J. & Finn, J. D. (2014). School security: For whom and with what results? *Leadership and Policy in Schools*, 13(1), 61-92.
- Trump, K. S. (1998). *Practical School Security: Basic Guidelines for Safe and Secure Schools*. Corwin Press, 2455 Teller Road, Thousand Oaks, CA 91320.
- United Nations (2015). *The Millennium Development Goals Report 2015*. [http://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20rev%20\(July%201\).pdf](http://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20rev%20(July%201).pdf). Erişim Tarihi: 28.01.2016.
- Vandevijvere, S.; Sushil, Z.; Exeter, D. J. & Swinburn, B. (2016). Obesogenic retail food environments around New Zealand schools: A National Study. *American journal of preventive medicine*, 51(3), 57-66.
- Voelkl, K. E. (2012). School identification. In S. L. Christenson, A. L. Reschly, & C. Wylie (Eds.). *Handbook of research on student engagement* (pp. 193–218). New York, NY: Springer Science.
- Welsh, W. N. (2000). The effects of school climate on school disorder. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 567, 88-107.
- Williams, S.; Schneider, M.; Warnell, C. & Langhinrichsen-Rohling, J. (2018). Student's perceptions of school safety: It is not just about being bullied. *The Journal of School Nursing*, 34(4) 319-330.
- Wu, M. S. & Cohen, A. B. (2017). Justice concerns after school attacks: belief in a just world and support for perpetrator punishment among chinese adults and adolescents. *Social Justice Research*, 30, 221–237.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.